

Inspectie van het Onderwijs
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*

Uitwerking berekening Risicomodel sector SO 2015

INHOUD

1.	Inleiding	1
2.	Data	1
3.	Uitgangspunten bij het risicomodel	1
3.1	Bepaling van groepen binnen het so en vso	1
3.2	Scores op de indicatoren	2
3.3	Grenzen.....	2
3.4	Weging van de indicatoren.....	2
3.5	Missende waarden/ontbrekende informatie.....	3
4.	Beschrijving van de indicatoren	4
4.1	Indicator 1: Einduitstroom 2014-2015	4
4.2	Indicator 2: Uitstroom in relatie tot het IQ 2014-2015	6
4.3	Indicator 3: Bestendinging schooljaar 2013-2014.....	8
4.4	Indicator 4: Tussentijdse uitstroom 2014-2015.....	9
	Bijlage I: Voorbeeld	10

1. Inleiding

In dit document wordt de berekening achter het risicomodel SO¹ 2015 uiteengezet. Op basis van dit document is het mogelijk om met de ingevulde vragenlijst van een onderwijskundige eenheid (OKE) het risico te bepalen over het schooljaar 2014-2015. Dit betreft zowel het risico per indicator als het totale risico op basis van alle indicatoren samen.

De berekening zoals in dit document weergegeven, is uitsluitend van toepassing op het risicomodel 2015 (schooljaar 2014-2015).

Door passend onderwijs zijn er wijzigingen opgetreden in de traditionele clusterindeling. De voormalig cluster 3 en 4 scholen zijn opgenomen in de samenwerkingsverbanden en de scholen voor cluster 1 en 2 zijn opgegaan in een aantal instellingen. Door het wegvallen van het onderscheid tussen cluster 3 en 4 is een indeling op basis van cluster, zoals we in eerdere jaren maakten, niet meer mogelijk. Daarom onderscheidt de inspectie groepen scholen op basis van hun leerlingpopulatie, waarbij onderscheid gemaakt is op basis van de intelligentie (IQ) van de uitgestroomde leerlingen. De wijze waarop dit gebeurt is uitgewerkt in paragraaf 3.1.

2. Data

Het risicomodel SO 2015 is gebaseerd op data die de inspectie heeft verzameld door middel van de vragenlijst opbrengsten die in het najaar van 2015 is verstuurd. De data worden gebruikt voor het bepalen van het risico per onderwijskundige eenheid (hierna school genoemd). De verzamelde data hebben betrekking op het schooljaar 2014-2015 (uitstroom) en deels betrekking op het schooljaar 2013-2014 (bestendiging).

3. Uitgangspunten bij het risicomodel

3.1 Bepaling van groepen binnen het so en vso

De inspectie houdt zowel bij de vragenlijst als bij het risicomodel rekening met de verschillende onderwijssoorten speciaal onderwijs (so) en voortgezet speciaal onderwijs (vso). Omdat leerlingen van het so naar andere bestemmingen uitstromen dan leerlingen van het vso is voor beide onderwijssoorten een aparte, maar vergelijkbare, vragenlijst ontwikkeld. Dit maakt de risico indicatoren voor beide onderwijssoorten vergelijkbaar.

Niet alleen de onderwijssoorten, maar ook de leerlingpopulatie binnen de onderwijssoorten geeft aanleiding om scholen verder in groepen op te splitsen. De verschillen in uitstroompatronen van scholen zijn voornamelijk te verklaren door de leerlingpopulatie van de scholen. Op basis van de vragenlijsten zijn verschillen te zien in de hoogte van het IQ van de leerlingen. Daarnaast blijkt uit eerdere analyses dat scholen met relatief veel meervoudig gehandicapte (MG) of zeer moeilijk lerende (ZML) leerlingen een ander uitstroompatroon laten zien dan scholen met andere type leerlingen. Door de invoering van passend onderwijs zijn de registraties van deze indicaties veranderd, waardoor het niet meer goed mogelijk is deze leerlingen te onderscheiden. Daarnaast is het onderscheid tussen cluster 3 en 4, wat voorgaande jaren als onderscheid in het model werd gebruikt, niet meer mogelijk. Daarom is er gekozen voor een alternatieve indeling van scholen. Evenals in eerdere jaren is het uitgangspunt hierbij om scholen in groepen te delen die qua leerlingpopulatie zo veel mogelijk vergelijkbaar zijn. Dat wil zeggen dat de leerlingpopulatie vergelijkbaar is wat betreft de cognitieve capaciteiten (IQ) en uitstromen naar vergelijkbare uitstroombestemmingen (niveaus).

Op basis van deze uitgangspunten zijn er twee groepen scholen onderscheiden, waarbij het IQ van de uitgestroomde leerlingen bepalend is. Gekozen is het aandeel uitgestroomde leerlingen met een IQ van minder dan 70 te nemen, waarbij de grens op 80% ligt. Deze twee criteria zijn gekozen omdat dit

¹ SO (hoofdletters) verwijst naar de sector speciaal onderwijs, so/vso (kleine letters) verwijst naar de scholen voor speciaal onderwijs respectievelijk voortgezet speciaal onderwijs

inhoudelijk dicht bij de indeling op basis van ZML en MG ligt, welke voorgaande jaren gebruikt is. Nadere analyses wijst dit ook uit. Daarnaast biedt deze indeling mogelijkheden om rekening te houden met de populatie in dit model, door scholen te onderscheiden waarvoor enkele indicatoren in dit model niet (goed) gewaardeerd kunnen worden (zie paragraaf 4.1 en 4.4). Op basis van bovenstaande zijn de volgende twee groepen gedefinieerd:

1. Scholen waarvan 80% of minder van de uitgestroomde leerlingen een IQ tot 70 heeft
2. Scholen waarvan meer dan 80% van de uitgestroomde leerlingen een IQ tot 70 heeft.

3.2 Scores op de indicatoren

Het risicomodel SO 2015 bestaat uit vier indicatoren, die samen het risico op schoolniveau bepalen:

- Einduitstroom
- Uitstroom in relatie tot IQ
- Bestending
- Tussentijdse uitstroom

Deze indicatoren worden uitgebreid beschreven in hoofdstuk 4.

Per indicator kan een school de volgende scores krijgen:

- 'voldoende'
- 'onvoldoende'
- 'geen oordeel'
- 'onbekend'

De score 'voldoende' wordt gegeven wanneer uit de gegevens blijkt dat een school boven de kritieke grens zit en dus 'beter' presteert dan de scholen die onder de grens vallen. Deze laatste scholen krijgen de score 'onvoldoende'.

Omdat bijna alle leerlingen in groep 2 (>80% IQ<70) uitstromen naar het vso of arbeid/dagbesteding kan er voor deze groep geen grenswaarde worden bepaald op indicator 1 en 4. Deze indicatoren worden voor groep 2 dan ook buiten beschouwing gelaten. Zij krijgen het label 'N.v.t.'. Het is ook mogelijk dat een school niet beoordeeld kan worden op een bepaalde indicator, doordat er bijvoorbeeld geen tussentijdse uitstroom heeft plaatsgevonden. Wanneer om deze reden een indicator niet te beoordelen is, krijgt de school op de betreffende indicator(en) de score 'geen oordeel'. De betreffende indicator wordt in dat geval bij de betreffende school verder niet meegenomen in de weging.

3.3 Grenzen

De kritieke grens per indicator is bepaald op basis van de beschikbare informatie van alle scholen en is per onderwijssoort (so/vso) en groep verschillend. De grens is gebaseerd op de zogenaamde 25%-regel. Bij elke indicator is een rangorde van de waarden gemaakt (bijvoorbeeld het percentage uitstroom naar het speciaal onderwijs). Hierin worden enkel de scholen waarvan de informatie beschikbaar is meegenomen. Op basis van deze rangorde zijn steeds de 25 procent minst goed presterende scholen per indicator en per groep als 'onvoldoende' gedefinieerd. De verhouding 'onvoldoende'-'voldoende' van scholen waarvan voldoende gegevens beschikbaar zijn, is dus 25%-75% per groep. Dit geldt voor alle indicatoren.

3.4 Weging van de indicatoren

Niet alle indicatoren zijn even belangrijk, aan de einduitstroom in relatie tot IQ wordt bijvoorbeeld de meeste waarde gehecht. Daarom wordt er een weging toegepast; aan elke indicator worden *risicopunten* toegekend. Het aantal risicopunten is bepalend of een school uiteindelijk als 'risico' of 'geen risico' uit het model naar voren komt. Voor beide onderwijssoorten (so en vso) is het aantal risicopunten voor de indicatoren gelijk. Het aantal risicopunten per indicator is weergegeven in tabel 1.

Tabel 1: Aantal risicopunten per indicator, risicomodel 2015

Indicator	Risicopunt(en)
1 Einduitstroom	2
2 Einduitstroom in relatie tot IQ	5
3 Bestending	2
4 Tussentijdse uitstroom	1

Als een school een 'onvoldoende' scoort op alle risico-indicatoren, krijgt deze school dus in totaal 10 risicopunten toegekend. Bij de scholen binnen groep 2 (>80% IQ<70) worden in dit risicomodel de indicatoren 1 en 4 buiten beschouwing gelaten, waardoor voor deze scholen minder risicopunten toegekend kunnen worden. Daarom is de grens voor de groepen om op basis van de risicopunten tot een totaalrisico te komen verschillend.

Het minimum aantal risicopunten dat leidt tot een 'risico' voor een school is, per groep, weergegeven in tabel 2.

Tabel 2: Aantal risicopunten dat leidt tot een 'risico', per groep, risicomodel 2015

Groep	Aantal risicopunten
1 ≤80% IQ<70	≥5
2 >80% IQ<70	≥1

Op basis van de indeling in tabel 1 en 2 kan gesteld worden dat een 'onvoldoende' op indicator 2 automatisch leidt tot een 'risico'. Voor de scholen in groep 2 geldt dat zij al een 'risico' toegekend krijgen bij een onvoldoende op één indicator. Voor de scholen in groep 1 (≤80% IQ<70) geldt dat zij in principe op twee van de drie indicatoren (1, 3 en 4) onvoldoende mogen scoren, zonder een 'risico' toegekend te krijgen.

3.5 Missende waarden/ontbrekende informatie

In alle gevallen is gebruik gemaakt van de aantallen zoals door de school opgegeven. Wanneer informatie ontbreekt die wel nodig is voor het berekenen van een of meerdere indicatoren heeft dit gevolgen voor de score op deze indicatoren. Ontbrekende gegevens kunnen verschillende gevolgen hebben.

Wanneer data ontbreken omdat deze niet van toepassing zijn, worden deze niet meegenomen bij het beoordelen van het risico op de betreffende indicator. Dit is bijvoorbeeld mogelijk als een school in het schooljaar 2014-2015 geen tussentijdse uitstroom van leerlingen had. In dit geval leidt dit tot de score geen oordeel' op de indicator 'tussentijdse uitstroom'.

Wanneer er van een school geen informatie beschikbaar is die nodig is voor de bepaling van de waarde op een indicator, maar dit wel zou moeten, betekent dit dat deze indicator de score 'onbekend' krijgt. Dit is bijvoorbeeld het geval wanneer er aangegeven is dat er leerlingen zijn uitgestroomd, maar deze uitstroom niet gespecificeerd is naar de diverse bestemmingen. De score 'onbekend' wordt in alle gevallen hetzelfde behandeld als de score 'onvoldoende'.

4. Beschrijving van de indicatoren

4.1 Indicator 1: Einduitstroom 2014-2015

Regulier versus speciaal (so); onderwijs versus arbeid (vso)

Gebruikte vragen uit de vragenlijst 2015 voor indicator 1

Vraag so en vso

5 Aantal leerlingen per bestemming (>6 weken ingeschreven)

Deze variabele wordt in het so bepaald door de verhouding tussen het percentage leerlingen dat uitstroomt naar het regulier voortgezet onderwijs ten opzichte van het percentage dat uitstroomt naar het voortgezet speciaal onderwijs (vso).

Bij het risicomodel vso betreft dit de verhouding tussen vervolgonderwijs en arbeid. Bij beide schoolsoorten gaat het om leerlingen die zes weken of meer op de school verbleven.

De indeling van de bestemmingen in het so en vso staan weergegeven in tabel 3.

Tabel 3: Gedefinieerde bestemmingen einduitstroom, risicomodel 2015

	Definitie	Uitstroombestemming
SO	Regulier	Praktijkonderwijs (PrO) Vmbo-bbl/kbl Vmbo-gl/tl Havo Vwo Brugklas vmbo/havo Brugklas havo/vwo
	Speciaal	VSO richting dagbesteding niet arbeidsmatig VSO richting dagbesteding arbeidsmatig VSO arbeids-/ praktijkgericht VSO richting vmbo- bbl/kbl VSO richting vmbo- gl/tl VSO richting havo VSO richting vwo VSO richting brugklas vmbo/havo VSO richting brugklas havo/vwo
VSO	Vervolgonderwijs	Vavo MBO niveau 1/2 MBO niveau 3/4 HBO/ Universiteit
	Arbeid	Reguliere arbeidsplaats Sociale werkvoorziening Arbeidstrainingcentrum Arbeidsmatige dagbesteding Niet arbeidsmatige dagbesteding Vrijwilligerswerk

Berekenwijze:

$$pUer = \frac{Uer}{Uer + Ues} * 100$$

Waarbij geldt:

pUer = percentage einduitstroom naar regulier onderwijs

Uer = aantal leerlingen dat naar regulier onderwijs uitstroomt (eind)

Ues = aantal leerlingen dat naar speciaal onderwijs uitstroomt (eind)

NB: voor het vso kan 'r' vervangen worden door 'v' (vervolgonderwijs) en 's' door 'a' (arbeid).

Het percentage uitstroom naar regulier onderwijs (**pUer**) is bepalend voor deze indicator. Wanneer dit te laag is, leidt dit tot een 'onvoldoende' op deze indicator. In tabel 4 staan de grenzen per groep aangegeven. De grens is gelegd bij de 25 procent laagst scorende scholen.

Omdat bijna alle leerlingen in groep 2 (>80% IQ<70) uitstromen naar het vso (vanuit so) of naar arbeid of dagbesteding (vanuit vso) kan er voor deze groep geen grenswaarde worden bepaald op deze eerste indicator. Indicator 1 wordt voor deze groep dan ook buiten beschouwing gelaten, in tabel 4 is dit aangegeven met 'N.v.t'.

Tabel 4: Grenzen voor 'onvoldoende' per groep voor indicator 1, so en vso, risicomodel 2015

Groep	so	Vso
1) ≤80% IQ<70	<13.23% naar regulier onderwijs	< 51,63% onderwijs
2) >80% IQ<70	N.v.t	N.v.t.

4.2 Indicator 2: Uitstroom in relatie tot het IQ 2014-2015

Gebruikte vragen uit de vragenlijst 2015 voor indicator 2

Vraag	so	vso
5	Aantal leerlingen per bestemming (>6 weken ingeschreven)	Aantal leerlingen per bestemming (>6 weken ingeschreven)
6a	Aantal leerlingen per IQ-categorie	Aantal leerlingen per IQ-categorie

Indicator 2 is gebaseerd op vraag 5 (uitstroom) en vraag 6a (totaal IQ score van de uitgestroomde leerlingen). Om de uitstroom in relatie te brengen met het IQ van de uitgestroomde leerlingen worden er punten toegekend aan zowel de uitstroombestemmingen als de IQ score (in categorieën).

De punten die bij de IQ categorieën horen zijn in het risicomodel 2015 voor so en vso gelijk. Deze punten zijn weergegeven in tabel 5. De punten van het risicomodel 2015 voor de uitstroombestemmingen zijn voor het so weergegeven in tabel 6a en voor het vso in tabel 6b.

Tabel 5: IQ punt per categorie, risicomodel 2015

IQ categorie (c)	IQ punt per categorie
≥ 130	8
115-129	7
100-114	6
85-99	5
70-84	4
55-69	3
geschat 35-54	2
geschat <35	1

NB: De categorie 'onbekend' wordt buiten beschouwing gelaten. Hier worden geen punten aan verbonden.

Tabel 6a: Uitstroompunt per bestemming so-scholen, risicomodel 2015

Bestemming (b) vanuit so	Uitstroompunten
vso richting dagbesteding niet arbeidsmatig	5
vso richting dagbesteding arbeidsmatig	6
vso arbeids-/ praktijkgericht	7
vso richting vmbo- bk	8,5
vso richting vmbo- gt	10
vso richting havo	11
vso richting vwo	12
vso brugklas vmbo/havo	10,5
vso brugklas havo/vwo	11,5
Praktijkonderwijs	8
Vbmo-bk (inclusief en exclusief lwoo)	8,5
Vmbo-gt (inclusief en exclusief lwoo)	10
Havo	11
Vwo	12
Brugklas vmbo/havo	10,5
Brugklas havo/ vwo	11,5
Speciaal onderwijs	7
Basisonderwijs	10
Speciaal basisonderwijs	8

NB: De overige bestemmingen zijn buiten beschouwing gelaten.

Tabel 6b: Uitstroompunt per bestemming vso-scholen, risicomodel 2015

Bestemming (b) vanuit vso	Uitstroompunten
vso richting dagbesteding niet arbeidsmatig	5
vso richting dagbesteding arbeidsmatig	6
vso richting arbeid/praktijk	7
vso richting vmbo-bk	8,5
vso richting vmbo-gt	10
vso richting havo	11
vso richting vwo	12

vso brugklas vmbo/havo	10,5
vso brugklas havo/vwo	11,5
Praktijkonderwijs	8
Vmbo-bk	8,5
Vmbo-gt	10
Havo	11
Vwo	12
Brugklas vmbo/havo	10,5
Brugklas havo/vwo	11,5
Vavo	10,5
MBO niveau 1/2	8,5
MBO niveau 3/4	10
HBO/Universiteit	11,5
Reguliere arbeidsplaats	8,5
Sociale werkvoorziening	7
Arbeidstrainingscentrum	7
Arbeidsmatige dagbesteding	6
Niet arbeidsmatige dagbesteding	5

NB: De overige bestemmingen zijn buiten beschouwing gelaten

Op basis van de waarden uit tabel 5 en 6a of 6b wordt er een *gemiddeld IQ-punt* en een *gemiddeld uitstroompunt* per school gedefinieerd. Het gemiddeld IQ-punt wordt berekend door de som te nemen van het aantal leerlingen per IQ categorie maal het aantal punten in de betreffende categorie, gedeeld door het aantal leerlingen over alle IQ categorieën.

Het gemiddeld uitstroompunt wordt op een vergelijkbare manier berekend, namelijk door de som te nemen van het aantal leerlingen per uitstroombestemming, maal het aantal punten in de betreffende categorie, gedeeld door het totaal aantal uitgestroomde leerlingen.

Bij het gemiddeld IQ-punt worden uitsluitend de categorieën gehanteerd zoals weergegeven in tabel 5. Bij het gemiddelde uitstroompunt betreffen dit enkel de categorieën zoals weergegeven in tabel 6a (so) en 6b (vso).

Vervolgens wordt het gemiddeld IQ-punt in relatie gebracht met het gemiddeld uitstroompunt. Dit gebeurt door het gemiddeld uitstroompunt te verminderen met het gemiddeld IQ-punt. Dit levert het zogenaamde *verschilpunt* op, waarop indicator 2 is gebaseerd.

Anders genoteerd is het verschilpunt:

$$\text{Verschilpunt} = \frac{\sum(\text{UIP}_b \cdot N_b)}{n} - \frac{\sum(\text{IQP}_c \cdot N_c)}{n}$$

waarbij geldt:

IQ_{pc} = IQ-punt per IQ-categorie c

N_c = aantal leerlingen in IQ-categorie c

UIP_b = Uitstroompunt per bestemming b

N_b = Aantal leerlingen in bestemming b

N = Totaal aantal uitgestroomde leerlingen binnen de geldige categorieën (b/c)

Zoals vermeld is het verschilpunt bepalend voor de tweede indicator. Wanneer dit te laag is, leidt dit tot een onvoldoende op deze indicator. De grenzen voor indicator 2 zijn weergegeven in tabel 7.

Tabel 7: Grenzen voor 'onvoldoende' per groep voor indicator 2, so en vso, risicomodel 2015

Groep	so	vso
1) ≤80% IQ<70	Verschilpunt <3.35	Verschilpunt <3.59
2) >80% IQ<70	Verschilpunt <3.53	Verschilpunt <3.54

4.3 Indicator 3: Bestendingig schooljaar 2013-2014

Gebruikte vragen uit de vragenlijst 2015 voor indicator 3

vraag so en vso

- 8 Aantal uitstromende leerlingen schooljaar 2013-2014 (>6 weken ingeschreven)
8a Aantal leerlingen dat nog steeds op de uitstroombestemmingen aanwezig is*
8b Aantal leerlingen dat niet meer op de uitstroombestemming aanwezig is*
8c Aantal leerlingen waarvan niet bekend is of ze wel of niet op de uitstroombestemming aanwezig zijn*
-

*op 1 oktober 2015

Deze indicator richt zich op het percentage leerlingen dat bestendig is. Met bestendig bedoelen we dat de leerlingen die zijn uitgestroomd in het schooljaar 2013-2014 op 1 oktober 2015 nog steeds op een uitstroombestemming van hetzelfde niveau verblijven (vraag 8a). Het percentage wordt berekend op basis van het totaal aantal uitgestroomde leerlingen in het schooljaar 2013-2014. Hierbij wordt alleen gekeken naar de leerlingen die langer dan 6 weken waren ingeschreven op de school.

De berekening van indicator 3 kan als volgt weergegeven worden:

$$pB = \frac{B}{n} * 100$$

Waarbij geldt:

pB = percentage leerlingen dat bestendig is

B = aantal leerlingen dat bestendig is

n = aantal leerlingen dat uitgestroomd is in schooljaar 2013-2014

Het percentage leerlingen dat bestendig is (**pB**) is bepalend voor deze indicator. Wanneer dit te laag is, leidt dit tot de score 'onvoldoende' op deze indicator. De grenzen voor het risicomodel 2015 zijn, per groep en onderwijssoort, weergegeven in tabel 8.

Tabel 8: Grenzen voor 'onvoldoende' per groep voor indicator 3, so en vso, risicomodel 2015

Groep	SO	VSO
1) ≤80% IQ<70	< 82,7% bestendig	< 65,8% bestendig
2) >80% IQ<70	< 82,7% bestendig	< 65,8% bestendig

4.4 Indicator 4: Tussentijdse uitstroom 2014-2015

Gebruikte vragen uit de vragenlijst 2015 voor indicator 4

vraag so en vso

5 Aantal uitgestroomde leerlingen per bestemming (> 6 weken ingeschreven)

Indicator 4 is vergelijkbaar met indicator 1, met als verschil dat indicator 4 zich richt op de tussentijdse uitstroom in plaats van de einduitstroom. De indicator richt zich wederom uitsluitend op leerlingen die langer dan zes weken op de school hebben gezeten en op het percentage uitstroom naar het regulier onderwijs ten opzichte van uitstroom naar het speciaal onderwijs. De gebruikte bestemmingen zijn weergegeven in tabel 9.

Tabel 9: Tussentijdse uitstroom (langer dan 6 weken ingeschreven), risicomodel 2015

SO	Regulier	Regulier basisonderwijs Speciaal basisonderwijs
	Speciaal	Speciaal onderwijs
VSO	Regulier	Praktijkonderwijs (PrO) Vmbo-bbl/kbl Vmbo-gl/tl Havo Vwo Brugklas vmbo/havo Brugklas havo/vwo
	Speciaal	VSO richting dagbesteding niet arbeidsmatig VSO richting dagbesteding arbeidsmatig VSO arbeids-/ praktijkgericht VSO richting vmbo- bbl/kbl VSO richting vmbo- gl/tl VSO richting havo VSO richting vwo VSO brugklas vmbo/havo VSO brugklas havo/vwo

Berekenwijze:

$$pUtr = \frac{Utr}{Utr + Uts} * 100$$

Waarbij geldt:

pUtr = percentage tussentijdse uitstroom naar regulier onderwijs

Utr = aantal leerlingen dat tussentijds naar regulier onderwijs uitstroomt

Uts = aantal leerlingen dat tussentijds naar speciaal onderwijs uitstroomt

pUtr is bepalend voor deze indicator. Wanneer dit te laag is, leidt dit tot de score 'onvoldoende' op deze indicator. De grenzen voor een 'onvoldoende' zijn, per groep en onderwijssoort, weergegeven in tabel 10. Omdat bijna alle leerlingen in groep 2 (>80% IQ<70) uitstromen naar het so (vanuit so) of het vso (vanuit vso) kan er voor deze groep geen grenswaarde worden bepaald op deze indicator. Indicator 4 wordt voor deze groep dan ook buiten beschouwing gelaten, in tabel 10 is dit aangegeven met 'N.v.t'.

Tabel 10: Grenzen voor 'onvoldoende' per groep voor indicator 4, so en vso, risicomodel 2015

Groep	SO	VSO
1) ≤80% IQ<70	<24,38% naar regulier	< 12.71% naar onderwijs
2) >80% IQ<70	Nvt	Nvt

Bijlage I: Voorbeeld

Onderstaand wordt een voorbeeld uitgewerkt van het risicomodel SO 2015.

Een school voor speciaal onderwijs (so) met minder dan 80% leerlingen met een IQ tot 70 (groep 1) heeft in het schooljaar 2014-2015 haar leerlingen laten uitstromen naar de volgende bestemmingen:

Tabel 11: Uitstroom voorbeeldschool in schooljaar 2014-2015

Bestemming	Aantal leerlingen
Speciaal onderwijs	2
Basisonderwijs	3
Speciaal basisonderwijs	1
Vso richting dagbesteding niet arbeidsmatig	0
Vso richting dagbesteding arbeidsmatig	1
Vso arbeids-/ praktijkgericht	7
Vso richting vmbo- bk	2
Vso richting vmbo- gt	2
Vso richting havo	2
Vso richting vwo	0
Vso brugklas vmbo/havo	0
Vso brugklas havo/vwo	0
Praktijkonderwijs	2
Vmbo-bk (inclusief en exclusief lwoo)	0
Vmbo-gt (inclusief en exclusief lwoo)	0
Havo	0
Vwo	0
Brugklas vmbo/havo	0
Brugklas havo/vwo	0
Buitenland	1
Totaal	23

Deze uitgestroomde leerlingen zijn onder te brengen in de volgende categorieën naar IQ:

Tabel 12: IQ van de uitgestroomde leerlingen in schooljaar 2014-2015 van de voorbeeldschool, naar categorie

IQ categorie	Aantal leerlingen
> 130	0
115-129	1
100-114	4
85-99	7
70-84	7
55-69	3
Geschat 35-54	0
Geschat <35	0
Onbekend	1
Totaal	23

In het schooljaar ervoor (2013-2014) had deze school 20 leerlingen die uitstroonden. Van deze leerlingen is de bestemming op peildatum 1 oktober 2015 als volgt:

Tabel 13: Bestemming van leerlingen (cohort 2013-2014) op 1 oktober 2015 van de voorbeeldschool

Bestemming	Aantal leerlingen
Op 1 oktober 2015 nog steeds op de uitstroombestemming	17
Op 1 oktober 2015 niet meer op de uitstroombestemming	2
Onbekend of zij zich op 1 oktober 2015 nog op de uitstroombestemming bevinden	1
Totaal	20

Indicator 1

Indicator 1 betreft bij so het percentage leerlingen dat aan het eind van de schoolperiode uitstroomt naar regulier onderwijs, ten opzichte van speciaal onderwijs. De uitstroombestemmingen praktijkonderwijs tot en met brugklas havo/vwo in tabel 11 worden bij het so gezien als reguliere einduitstroom. De uitstroombestemmingen binnen het vso (alle niveaus) worden gezien als einduitstroom naar speciaal onderwijs.

In totaal stromen in dit voorbeeld 2 leerlingen uit naar het regulier onderwijs en 14 leerlingen uit naar het speciaal onderwijs. Het percentage leerlingen dat uitstroomt naar regulier onderwijs is:

$$(2/16)*100 = 12,5\%$$

Indicator 2

Bij de bepaling van indicator 2 wordt naast de uitstroom ook gebruik gemaakt van het IQ van de uitgestroomde leerlingen. Dit resulteert in een gemiddeld uitstroompunt en een gemiddeld IQ-punt, die samen tot een verschilpunt leiden.

Voor de voorbeeldschool met 23 leerlingen wordt het gemiddeld IQ-punt als volgt berekend. Voor elke IQ-categorie is bekend hoeveel van de uitgestroomde leerlingen zich hierin bevinden. Er is in dit voorbeeld dus 1 leerling met een IQ tussen de 115 en 129 en er zijn 4 leerlingen met een IQ tussen de 100 en de 114, et cetera (zie tabel 12). Vervolgens is per IQ-categorie het aantal leerlingen vermenigvuldigd met het IQ-punt (tabel 14 dat bij de categorie hoort. In het voorbeeld dus 1 (leerling)* 7 (IQ-punt) = 7; 4*6 = 24, etc. Dit is weergegeven in de laatste kolom. Vervolgens worden deze waarden bij elkaar opgeteld, wat in het voorbeeld dus de waarde '103' oplevert. Deze school heeft dus een totaal IQ-punt van 103.

Er wordt echter verder gerekend met het *gemiddeld* IQ-punt. Hiervoor wordt het totaal IQ-punt gedeeld door het aantal uitgestroomde leerlingen waarvan het IQ bekend is (in het voorbeeld 22). Hiermee is het gemiddeld uitstroompunt dus $103/22 = 4,68$.

Tabel 14: IQ punten van de voorbeeldschool

IQ			
IQ categorie	IQ punt	aantal leerlingen	IQ punt * aantal II
> 130	8	0	0
115-129	7	1	7
100-114	6	4	24
85-99	5	7	35
70-84	4	7	28
55-69	3	3	9
35-54	2	0	0
<35	1	0	0
Totaal		22	103
Onbekend*	-	1	-

*wordt bij de berekening van het gemiddelde IQ-punt buiten beschouwing gelaten

Op eenzelfde wijze wordt het gemiddelde uitstroompunt berekend. De 23 leerlingen van de voorbeeldschool zijn uitgestroomd naar bestemmingen, weergegeven in tabel 15.

Tabel 15: Uitstroompunten van de voorbeeldschool

Uitstroom			
bestemming	Uitstroompunt	aantal leerlingen	punt * aantal leerlingen
Speciaal onderwijs	7	2	14
Basisonderwijs	10	3	30
Speciaal basisonderwijs	8	1	8
Vso richting dagbest niet arbeidsmatig	5	0	0
Vso richting dagbesteding arbeidsmatig	6	1	6
Vso arbeids-/ praktijkgericht	7	7	49
Vso richting vmbo- bk	8,5	2	17
Vso richting vmbo- gt	10	2	20

Vso richting havo	11	2	22
Vso richting vwo	12	0	0
Vso brugklas vmbo/havo	10,5	0	0
Vso brugklas havo/vwo	11,5	0	0
Praktijkonderwijs	8	2	16
Vmbo-bk	8,5	0	0
Vmbo-gt	10	0	0
Havo	11	0	0
Vwo	12	0	0
Brugklas vmbo/havo	10,5	0	0
Brugklas havo/vwo	11,5	0	0
Totaal		22	182
Buitenland*	-	1	-

*wordt bij de berekening van het gemiddelde IQ-punt buiten beschouwing gelaten

Hierbij wordt het aantal leerlingen per bestemming vermenigvuldigd met het aantal uitstroompunten dat bij deze bestemming hoort. Vervolgens worden deze bij elkaar opgeteld, wat het totaal uitstroompunt voor deze school oplevert, namelijk 182. Dit wordt vervolgens weer gedeeld door het aantal uitgestroomde leerlingen (binnen de geldige categorieën): $182/22 = 8,27$. Dit is het gemiddelde uitstroompunt.

In de laatste stap wordt het gemiddeld IQ-punt in verband gebracht met het gemiddeld uitstroompunt op de volgende manier: Gemiddeld Uitstroompunt – (minus) IQ-punt = verschilpunt. Hiermee komt het verschilpunt in dit voorbeeld op $8,27 - 4,68 = 3,59$

Indicator 3

Bij indicator 3 wordt gekeken naar het percentage uitgestroomde leerlingen van het cohort 2013-2014 dat bestendig is. Dit percentage is te berekenen door het aantal leerlingen dat is bestendig te delen door het totaal aantal uitgestroomde leerlingen en dit te vermenigvuldigen met 100. In het geval van de voorbeeldschool is dit:

Percentage bestendig: $(17/20) * 100 = 85\%$.

Indicator 4

Indicator 4 is vergelijkbaar met indicator 1, maar gaat in op de verhouding 'regulier' en 'speciaal' onderwijs bij de tussentijdse uitstroom. Onder deze bestemmingen vallen: speciaal onderwijs (uitstroom 'speciaal'), basisonderwijs en speciaal basisonderwijs (beide uitstroom 'regulier').

Indicator 4 is gebaseerd op het percentage tussentijdse uitstroom naar regulier onderwijs. Dit percentage wordt berekend door het aantal leerlingen dat tussentijds is uitgestroomd naar regulier onderwijs te delen door het totaal aantal tussentijds uitgestroomde leerlingen en dit te vermenigvuldigen met 100. In het voorbeeld leidt dit tot (zie tabel 11):

$(4/6) * 100 = 66,7\%$

Totaal risico

Het totaal risico van de school in het voorbeeld is gebaseerd op de scores op alle indicatoren. De resultaten van de voorbeeldschool zijn weergegeven in tabel 16.

Tabel 16: Samenvatting en score op de indicatoren voorbeeldschool, risicomodel 2015

Indicator	Waarde	Grens (groep 1)	Score	Risicopunten Indicator	Risicopunten
1	12,5%	<13,23%	Onvoldoende	2	2
2	3,59	<3,35	Voldoende	5	0
3	85,0%	<82,7%	Voldoende	2	0
4	66,7%	<24,38%	Voldoende	1	0

Bij de indicatoren 2, 3 en 4 liggen de waarden boven de grens die gesteld is voor groep 1 scholen. Bij indicator 1 ligt de waarde onder de grens. Dit resulteert in een score 'onvoldoende' op deze indicator. Dit is de enige indicator waarvoor de school risicopunten krijgt.

Voor groep 1 scholen geldt dat er sprake is van een totaal risico wanneer een school vijf of meer risicopunten scoort. In dit geval is het aantal risicopunten minder, waardoor deze school als 'geen risico' wordt gezien op basis van het risicomodel SO 2015.